

Θεματική Ενότητα: Περιστέρια της ειρήνης και γεράκια του πολέμου – Σύγκρουση

Κεφάλαιο Εργασίας 2: Το ανθρώπινο τίμημα της σύγκρουσης

Ορισμένες φορές, όταν η κλιμάκωση μιας σύγκρουσης οδηγεί στη βία, οι άνθρωποι υιοθετούν μια εντελώς μονόπλευρη άποψη της κατάστασης, αναλόγως του τι θεωρούν «καλό» και τι «κακό». Γιατί άραγε μια τέτοια, μανιαχίστικη θεώρηση, είναι σε μεγάλο βαθμό απρόσφορη στην προσπάθεια να αντιληφθούμε την ανθρώπινη διάσταση της σύγκρουσης σε όλη της περιπλοκότητα;

Μαθησιακοί στόχοι του κεφαλαίου

Οι μαθητές σας θα είναι σε θέση

- να προσεγγίσουν την έννοια της σύγκρουσης από ηθική σκοπιά
- να αναλύσουν τρόπους κατηγοριοποίησης και απλούστευσης που χρησιμοποιούνται σε περιόδους σύγκρουσης και τις επιπτώσεις που έχουν στους κόλπους των κοινωνιών
- να συνειδητοποιήσουν με ποιους τρόπους και σε ποια έκταση παραμερίζονται η ανθρώπινη διάσταση και τα ανθρώπινα δικαιώματα στις βίαιες συγκρούσεις

Συνοδευτικό υλικό

Πηγή 3: Αφίσες, εικονογραφήσεις

Πηγή 4: Φωτογραφίες, σύντομες περιγραφές

Πηγή 5: Γραπτά αποσπάσματα, αντικείμενα, έργο τέχνης

Πηγή 6: Γραπτά αποσπάσματα παιδικής λογοτεχνίας

Δραστηριότητα σε ομάδες 1: Εχθροί και σύμμαχοι

Ζητήστε από τους μαθητές σας να σκεφτούν παραδείγματα εχθρών και συμμάχων από το σήμερα και το χθες. Χωρίστε τους σε μικρές ομάδες και ζητήστε τους να παρατηρήσουν και να αναλύσουν τις προπαγανδιστικές αφίσες της Πηγής 3 (και/ή οποιοδήποτε άλλο οπτικό ή γραπτό υλικό αναπαριστά μια σχέση εχθρών/συμμάχων το οποίο επιθυμείτε να χρησιμοποιήσετε), διατυπώνοντας τα ακόλουθα ερωτήματα:

- Πως αναπαρίσταται ο εχθρός εδώ; Ποια εντύπωση επιδιώκεται να δημιουργηθεί; Πόσο εντυπωσιακή ήταν αυτή η εικόνα για τους ανθρώπους εκείνης της εποχής και γιατί; Τι φανερώνει για το πολιτικό κλίμα της εποχής;
- Πως αναπαρίσταται ο σύμμαχος εδώ; Ποια εντύπωση επιδιώκεται να δημιουργηθεί; Πόσο εντυπωσιακή ήταν αυτή η εικόνα για τους ανθρώπους εκείνης της εποχής και γιατί; Τι φανερώνει για το πολιτικό κλίμα της εποχής;

Είναι ίσως καλή ιδέα να ολοκληρώσετε την δραστηριότητα ζητώντας από τους μαθητές σας να σκεφτούν και να συζητήσουν με ποιους τρόπους παρουσιάζονται σήμερα εικόνες εχθρών και συμμάχων. Σε ποιους απευθύνονται; Ποια μέσα χρησιμοποιούνται πλέον σήμερα; Η τελευταία

εικόνα της Πηγής 3 (εκστρατεία του ελβετικού πολιτικού κόμματος UDC) ή άλλα παραδείγματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να ενισχύσουν τη συζήτηση.

Δραστηριότητα σε ομάδες 2: Θύματα

Στο πλαίσιο αυτής της δραστηριότητας, οι μαθητές θα κληθούν να αναγνωρίσουν διαφορετικές ομάδες θυμάτων του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Θα συνειδητοποιήσουν επίσης τον αντίκτυπο του πολέμου σε κάθε γωνιά της Ευρώπης, τις διαφορετικές αλλά εξίσου τραγικές συνέπειες του και θα διευρύνουν την δική τους θεώρηση τούτης της πολυεπίπεδης και διεθνικής σύρραξης.

Σημείο αφετηρίας μπορεί να είναι ο ακριβής ορισμός του «θύματος» που θα δώσετε στους μαθητές σας (βλέπε Ορισμούς). Χωρίστε στη συνέχεια την τάξη σε μικρές ομάδες, μοιράστε τις εικόνες και τα σύντομα κείμενα της Πηγής 4, σε χωριστές κόλλες για κάθε ομάδα, και ζητήστε τους να αντιστοιχήσουν εικόνες και περιγραφές. Συζητώντας στη συνέχεια με όλη τη τάξη, μοιραστείτε τα αποτελέσματα και ζητήστε από τους μαθητές να ξαναθυμηθούν τον ορισμό του «θύματος» που τους δόθηκε στην αρχή. Παρακινήστε τους να εξετάσουν με κριτικό πνεύμα την έννοια του θύματος και να την τοποθετήσουν σε μία ευρύτερη συζήτηση στην οποία έχουν εισαγάγει και άλλες κατηγορίες όπως ο «δράστης», ο «σωτήρας» και ο «αμέτοχος παρατηρητής» (βλέπε Ορισμούς). Συζητήστε μαζί τους την ιδέα ότι ο καθένας μπορεί να αντιτάξει μια εσωτερική αντίσταση και να επιστρατεύσει τα προσωπικά ψυχικά του αποθέματα μολονότι στα μάτια των άλλων είναι θύμα.

Δραστηριότητα σε ομάδες 3: Παιδιά και πόλεμος - Εμπειρίες και αντιλήψεις

Πως αντιδρούν τα παιδιά που έχουν εγκλωβιστεί σε εμπόλεμες ζώνες σε όσα συμβαίνουν γύρω τους; Τα παιδιά επηρεάζονται πρωταρχικά από τον τρόπο, τα δεινά και την καταστροφή των συρράξεων. Ιδιαίτερως ευάλωτα είναι όμως και επειδή δεν διαθέτουν τρόπο για να κατανοήσουν γιατί γίνεται πόλεμος, ποιος είναι ο εχθρός και γιατί. Στην δραστηριότητα αυτή οι μαθητές θα αναλύσουν οπτικές και γραπτές πηγές που παρουσιάζουν με διάφορους τρόπους την τρωτότητα των παιδιών που ζουν σε περιβάλλον πολέμου.

Χωρίστε τους μαθητές σας σε μικρές ομάδες. Μοιράστε τις κόλλες της Πηγής 5 σε ορισμένες ομάδες και τις κόλλες της Πηγής 6 στις υπόλοιπες. Ζητήστε τους να αναλύσουν τις πηγές που έχει καθένας μπροστά του κάνοντας χρήση των εξής ερωτημάτων (υπάρχουν και στην Πηγή) και ετοιμάζοντας απαντήσεις ανά ομάδα:

Πηγή 5

- Εξηγήστε με μια πρόταση τη σημασία και το μήνυμα κάθε αντικειμένου.

Πηγή 6

- Για ποια σύγκρουση μιλά το καθένα από αυτά τα αποσπάσματα;
- Πως θα περιγράφατε το είδος της γλώσσας που χρησιμοποιείται;
- Ποιες είναι οι διαφορές και οι ομοιότητες μεταξύ των διαφόρων κειμένων;

Οργανώστε συζήτηση στην τάξη όπου οι ομάδες που δούλεψαν στην Πηγή 5 παρουσιάζουν τις απαντήσεις τους στις ομάδες που δούλεψαν στην Πηγή 6 και ζητούν τη γνώμη τους, και αντίστροφα. Με βάση τα αποτελέσματα της συζήτησης, ζητήστε τους να φτιάξουν κατάλογο με τους λόγους και τις εκδηλώσεις της τρωτότητας των παιδιών σε περιβάλλον πολέμου. Ζητήστε τους να γράψουν τις απαντήσεις τους στον πίνακα καθώς εξελίσσεται η συζήτηση.